

Financiële knelpunten 2020

In onderstaand overzicht staan de knelpunten waarvoor wij aanvullende middelen beschikbaar stellen. Het betreffen knelpunten die niet binnen bestaande budgetten opgelost kunnen worden of waar dit onwenselijke consequenties heeft. We stellen voor deze knelpunten op te lossen door het beschikbaar stellen van extra beleidsmiddelen hiervoor. We lichten alle punten afzonderlijk toe.

Opgaven 2020-2023 (x 1.000 euro)		2020	2021	2022	2023	I/S
<i>Programma 1: Werk en inkomen</i>						
1	Tekort BUIG	-5.800	-7.100	-7.900	-8.200	S
<i>Programma 3: Onderwijs</i>						
2	Energie	-42	-42	-42	-42	S
3	Verzekeringen	-107	-107	-107	-107	S
<i>Programma 4: Welzijn, gezondheid en zorg</i>						
4	Zorgkosten Wmo	-1.360	-1.041	938	-1.176	S
5	Zorgkosten Jeugd	-3.700	-6.100	-5.300	-4.100	S
6	Implementatie WVGZ	-680	-680	-680	-680	S
7	Veilig Thuis Groningen	-84	-84	-84	-84	S
8	School als wijk	-260				I
2	Energie	-2	-2	-2	-2	S
3	Verzekeringen	-6	-6	-6	-6	S
<i>Programma 5: Sport en bewegen</i>						
9	Vervanging kunstgrasvelden		-74	-259	-296	S
	Vervanging kunstgrasvelden	-331	-2	-517	-200	I
<i>Programma 6: Cultuur</i>						
2	Energie	-58	-58	-58	-58	S
3	Verzekeringen	-2	-2	-2	-2	S
<i>Programma 7: Verkeer</i>						
10	Fietsmaatregelen	-175	-175	-175	-175	S
<i>Programma 8: Wonen</i>						
11	Omgevingswet	-1.178				I
<i>Programma 9: Kwaliteit van de leefomgeving</i>						
12	Vervangingsopgave gekapte essen	-150				I
13	Vervangingsinvesteringen onderhoud			-52	-94	S
2	Energie	-246	-246	-246	-246	S
<i>Programma 10: Veiligheid</i>						
14	Actiecentrum Veiligheid en Zorg	-82	-164	-164	-164	S
<i>Programma 11: Dienstverlening</i>						
15	Noordelijk belastingkantoor	-367				I
<i>Programma 12: College, raad en gebiedsgericht Werken</i>						
16	Niet realiseren oude taakstellingen	-2.229	-1.322	-468	41	I
<i>Programma 14: Overhead en ondersteuning organisatie</i>						
17	Huisvesting iederz			-400	-1.400	S
18	AVG ICT	-300	-300	-300	-300	S
2	Energie	-143	-143	-143	-143	S

3	Verzekeringen	-33	-33	-33	-33	S
19	Frictiekosten	-2.250	-1.170			I
Totaal opgaven		-19.585	-18.851	-16.000	-17.467	

1. Tekort BUIG

In onze ramingen gingen we ervan uit dat de relatief positieve ontwikkeling van onze bijstandsuitgaven zich zou voortzetten in 2018 en 2019. Ons aandeel in de landelijke bijstandsuitgaven was de afgelopen jaren afgenomen en ook waren er extra middelen beschikbaar gesteld om de bijstandsuitgaven nog verder te verlagen. In afwijking van wat we hadden gedacht, is ons aandeel verslechterd. Dit heeft ook gevolgen voor de verwachte uitgaven in 2019 en verder. De stijging van ons uitgavenaandeel heeft een negatief effect op het voorspelde tekort op de BUIG. Dit neemt fors toe en bedraagt meer dan 7,5% van het toegekende budget zodat we weer in aanmerking komen voor een vangnetuitkering. Het nadelige effect bedraagt in 2020 5,8 miljoen euro en loopt naar verwachting op tot 8,2 miljoen euro in 2023.

2. Energie

De energiekosten zijn door marktontwikkelingen fors gestegen. Voor een deel kunnen de hogere kosten gedekt worden via de nominale compensatie en het doorberekenen naar eindgebruiker. Voor een deel lukt dit niet. We stellen hiervoor 121 duizend euro beschikbaar vanaf 2020.

De energiebelasting op energiekosten zijn fors gestegen. Voor een deel kunnen de hogere kosten gedekt worden via de nominale compensatie en het doorberekenen naar eindgebruiker. Voor een deel lukt dit niet. We stellen hiervoor 370 duizend euro beschikbaar vanaf 2020.

3. Verzekeringen

De verzekeringspremies zijn in 2019 fors gestegen ten opzichte van 2018, dit is een landelijke trend. Voor de gemeente zijn de premies van brandverzekering met circa 14% gestegen, daarnaast stijgen de premies door waardevermindering van de panden met 7%. Vanuit de nominale compensatie kan de stijging van de premies onvoldoende worden opgevangen. We stellen voor vanaf 2020 148 duizend euro beschikbaar te stellen voor de stijging van verzekeringspremies.

4/5. Aanvullende zorgkosten WMO en Jeugd

De stijging van de zorgkosten Jeugd wordt naast stijging van de tarieven veroorzaakt door de groei van het aantal cliënten in combinatie met een verschuiving naar zwaardere zorg. De zorgkosten voor WMO nemen toe door een forse stijging van het aantal indicaties voor Beschermd Wonen in 2019. Van de zorgkosten wordt niet meer uitgegaan van de verwachte maximale tekorten. De volumegroei bij Jeugd en WMO is op 0% gezet vanaf 2021. Wij verwachten in de toekomst een reële vergoeding van het Rijk te ontvangen. Het college vult de extra tekorten op WMO en Jeugd in de begroting ten opzichte van het coalitieakkoord aan. Dit gaat om een bedrag van rond de 1 miljoen euro voor WMO, en een bedrag variërend van 3,7 tot 6,1 miljoen euro voor Jeugd. Hierbij wordt er vanaf 2021 echter geen rekening gehouden met de volumegroei. Dit hangt samen met een afspraak tussen het Rijk en de VNG waardoor de gemeente Groningen compensatie van het Rijk verwacht voor de volumegroei.

6. Implementatie WVGZ

Op 1 januari 2020 treedt de WVGZ (wet verplichte GGZ) in werking. Deze wet vervangt de Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen. Kern van de nieuwe wet is dat de zorg voor personen met een psychische stoornis centraal staat en niet meer de gedwongen opname. De WVGZ geeft een grotere rol aan gemeenten bij het bieden van onvrijwillige zorg. De middelen die vooralsnog via het gemeentefonds beschikbaar zijn gesteld zijn ontoereikend. In beginsel is 680 duizend euro nodig om de wettelijke taken afdoende uit te kunnen voeren. Door 'het horen van de cliënt', wat een

belangrijk aspect is in de uitvoering van deze wet, niet uit te besteden maar vanuit de gemeentelijke organisatie zelf te organiseren, wordt het benodigde bedrag bijgesteld naar 480 duizend euro.’ Dit heeft betrekking op Hervorming 22 “Pilot piket t.b.v. hoorplicht WVGZ”.

7. Veilig Thuis Groningen

In 2017 hebben de Groninger gemeenten besloten om de subsidie aan Veilig Thuis Groningen (VTG) structureel te verhogen. Dit was nodig om de kwaliteit in de uitvoering van de wettelijke taken te borgen en wachtlijsten te voorkomen. In 2018 en 2019 hebben we de extra bijdrage nog incidenteel kunnen dekken uit WMO-middelen. Omdat dit niet langer mogelijk is stellen we voor om 84 duizend euro beschikbaar te stellen voor de subsidie aan Veilig Thuis Groningen.

8. School als wijk

De School als Wijk betreft (preventieve) ondersteuning van mbo studenten in school en wordt in opdracht van de 12 Groninger gemeenten, waaronder de gemeente Groningen, vanaf 1 januari 2018 uitgevoerd op alle mbo-locaties in de Provincie Groningen. De uitvoering van School als Wijk in de gemeente Groningen gebeurt door een stedelijk SAW-team, in dienst van WIJ-Groningen. De kosten voor de uitvoering van School als Wijk provinciebreed bedragen op jaarbasis 1 miljoen euro. Alle Groninger gemeenten dragen financieel bij op basis van studentenaantallen. De bijdrage van de gemeente Groningen op jaarbasis bedraagt 260 duizend euro. We stellen dit voor 2020 beschikbaar.

9. Vervanging kunstgrasvelden

Er is besloten om bij vervanging van kunstgras af te stappen van rubbergranulaat (SBR) en te kiezen voor kunstgrasvelden non-infill vanuit milieuoverwegingen. Bij de begroting 2019 is al dekking beschikbaar gesteld voor de structureel hogere kapitaallasten. Om ook andere kunstgrasvelden te kunnen vervangen stellen we voor in 2021 structureel 74 duizend euro beschikbaar te stellen oplopend tot 296 duizend euro in 2023. Daarnaast is voor de sanering van de aanwezige SBR incidenteel dekking nodig.

10. Fietsmaatregelen

We stellen 175 duizend euro beschikbaar vanaf 2020 voor fietsmaatregelen. Dit betekent het uitlokken van goed stallingsgedrag en het handhaven van verkeerd geparkeerde fietsen. Fietsen die niet meer worden gebruikt worden verwijderd uit de openbare ruimte. De inzet van fietsstewards speelt hierin een belangrijke rol.

11. Omgevingswet

De Omgevingswet zal op 1 januari 2021 ingevoerd worden. Het is een wettelijke verplichting om deze wet in te voeren. Zo zal de gemeente Groningen op 1 januari 2021 aangesloten moeten zijn op het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO), en zal er voor de hele nieuwe gemeente Groningen de komende jaren één omgevingsplan gemaakt moeten zijn voor 1 januari 2029. We stellen 1,178 miljoen euro beschikbaar in 2020 om aan te kunnen sluiten op het DSO, het inrichten van het DSO (gemeentelijk deel), een vervolg te maken op de digitalisering van het bouwarchief, de organisatie voor te bereiden en om andere aspecten van de Omgevingswet te kunnen invoeren.

12. Vervangingsopgave gekapte essen

De essentaksterfte is een calamiteit en vergt een omvangrijke investering in de herplant van bomen. Binnen het bestaande onderhoudsbudget zijn hiervoor geen middelen beschikbaar. We verwachten, conform ons kapbeleid, dat voor 75% van de te kappen essen een herplantplicht wordt opgelegd. Voor de rest van de bomen geldt geen herplantverplichting omdat deze bomen onder de tenzij regeling vallen (kwaliteit boven kwantiteit). We stellen 150 duizend euro beschikbaar in 2020 voor de herplant van de

te kappen essen. Op dit moment wordt nader onderzocht wat er nodig is voor de daarop volgende jaren.

13. Vervangingsinvesteringen (groot) onderhoud

De komende jaren zijn diverse voorzieningen (voet- en fietspaden) in de openbare ruimte aan vervanging of groot onderhoud toe. We stellen voor om respectievelijk 52 duizend euro en 94 duizend euro beschikbaar te stellen in 2022 en 2023.

14. Actiecentrum Veiligheid en Zorg (AVZ)

De gemeente Groningen is zetelgemeente voor het AVZ. Dat betekent dat wij het AVZ huisvesten en ondersteunen met PIOFACH taken. Tot op heden zijn daarvoor niet de reële kosten doorgerekend aan het AVZ. Afgesproken is de kosten gefaseerd worden verrekenend met deelnemende gemeenten zodat alle kosten vanaf 2021 door het AVZ wordt gedekt. Een groot deel van deze extra te verrekenen kosten valt terug naar de gemeente Groningen. Hiervoor stellen we 82 duizend euro beschikbaar in 2020 en 164 duizend euro vanaf 2021.

15. Noordelijk Belastingkantoor

Het Noordelijk Belastingkantoor haalt de doelstellingen uit het bedrijfsplan niet. Er is onderzoek gedaan naar de oorzaken en om de geïdentificeerde problemen op te lossen zijn er incidenteel extra middelen nodig. We stellen 367 duizend euro beschikbaar in 2020.

16. Niet realiseren oude taakstellingen

Een aantal nog openstaande oude taakstellingen op de organisatie zijn niet realiseerbaar. Deze taakstellingen zijn afkomstig uit eerdere bezuinigingsrondes om de begroting sluitend te krijgen. Het grootste gedeelte hiervan is gerealiseerd, een deel echter niet. In 2020 bedraagt dit 2,2 miljoen euro aflopend tot 468 duizend euro in 2022. In 2023 wordt een beperkt voordeel gerealiseerd.

17. Huisvesting iederz

We stellen in 2022 0,4 miljoen euro en vanaf 2023 1,4 miljoen euro beschikbaar voor de herhuisvesting van iederz.

18. AVG ICT

De AVG (Algemene Verordening Gegevensbescherming) brengt een aantal wettelijke verplichtingen met zich mee zoals aanvullende tooling voor monitoring en logging van het gebruik van gegevens, het verder doorvoeren van netwerksegmentatie (scheiden van data), het gebruik van encryptie technieken voor de verdere bescherming van gegevens. Deze voorzieningen leiden tot meerkosten van 300 duizend euro per jaar vanaf 2020.

19. Friciekosten

In 2013 is voor het mobiliteit- en herplaatsingsvraagstuk een programma ingericht met de werktitel 'van Werk naar Werk'. Dit programma is ingericht voor het begeleiden van herplaatsingskandidaten naar ander werk. Voor de daarmee verband houdende frictiekosten worden in de begroting budgetten opgenomen. Voor de komende jaren betreft dit dekking voor reorganisaties bij onder andere het SSC en publieke dienstverlening. We stellen hiervoor 2,25 miljoen euro beschikbaar in 2020 en 1,17 miljoen euro in 2021.

Hervormingen 2020-2023

Voor de begroting 2020-2023 hebben wij aanvullende bezuinigingsmaatregelen en de hervormingen in beeld gebracht. De verdeling van de maatregelen 2020-2023 is in onderstaande tabel opgenomen. Vervolgens is per dekkingsbron een toelichting gegeven.

Hervormingen 2020-2023 (Bedragen x 1.000 euro)		2020	2021	2022	2023	I/S
Programma 1: Werk en inkomen						
1	Werkprogramma / Participatiebudget / ESF	1.000	1.000	1.000	1.000	S
2	Inzetten ESF subsidies		250	250	250	S
3	Handhaven / sociale recherche / terugvordering	200	200	200	200	S
Programma 2: Economie en werkgelegenheid						
5	Economische Zaken, marketing Groningen		100	100	100	S
6	Economische Zaken, overig 10% reductie	100	100	100	100	S
7	Akkoord van Groningen		200	200	200	S
8	Uitvoering meerjarenprogramma ruimtelijke economie	50	50	50	50	S
9	Incidentele grondopbrengst	500				I
10	Confucius instituut		30	30	30	S
11	Stedenbanden		30	30	30	S
Programma 3: Onderwijs						
12	Peuteropvang	1.050	1.050	850	850	S
13	Innovatiemiddelen onderwijs	150	200	200	200	S
14	Natuur- en duurzaamheidseducatie	120	120	120	120	S
Programma 4: Welzijn, gezondheid en zorg						
15	Gezondheidsbeleid/projecten		150	150	150	S
16	Innovatiemiddelen jeugd / positief opgroeien	200	200	200	200	S
17	Innovatiemiddelen BW	165	165	165	165	S
18	Maatschappelijke begeleiding statushouders		30	30	30	S
19	Beter benutten buurtaccommodaties		100	100	100	S
20	Sociale basis	400	800	800	800	S
21	Diversiteitsbeleid	80	80	80	80	S
22	Pilot piket t.b.v. hoorplicht WVGZ	200	200	200	200	S
23	Gemeenschappelijke regeling PG&Z (wettelijke taken GGD)		300	300	300	S
Programma 5: Sport en bewegen						
24	Sport	418	445	600	600	S
Programma 6: Cultuur						
25	Huisvesting VRIJDAG	250	250	250	250	S
26	Evenementen tarieven	50	215	215	215	S
27	Culturele sector	200	200	200	200	S
28	Scheepvaartmuseum	50				I
29	Kunstwerf	94				I
Programma 7: Verkeer						

30	Intensiveringsmiddelen verkeer	300	300	300	300	S
31	Ringsparen	381	381	381	381	I
32	Fietsparkeren onder voormalige V&D	300	300	300	300	S
33	Uitbreiding betaald parkeren	120	150	200	200	S
34	Binnenstadmiddelen	200	200	200	200	S
35	Parkeergarage Leonard Springerlaan			2.000		I
Programma 8: Wonen						
36	SIF-middelen		400	2.000	2.000	S
36	SIF-middelen	6.600	1.600		1.000	I
27	Wijkenergieplannen	600	600	600	600	S
9	Incidentele grondopbrengst		2.500			I
38	Duurzame energieopwekking			1.000	1.000	S
Programma 9: Kwaliteit van de leefomgeving						
39	Onderhoud verhardingen	500	500	500	500	S
40	Beheer en onderhoud	441	441	441	441	S
40	Beheer en onderhoud	1.000				I
41	Groenonderhoud begraafplaatsen	120	120	120	120	S
Programma 10: Veiligheid						
42	Organisatorische inrichting	190	190	190	190	I
43	Programmageden veiligheid	150	300	300	300	S
44	Supportersproject	75	75	75	75	S
45	Toezicht en handhaving	263	263	263	263	S
Programma 11: Dienstverlening						
46	Publieke dienstverlening		100	100	100	S
47	Verkiezingen		50	50	50	I
Programma 12: College, raad en gebiedsgericht Werken						
48	Afwegen samenwerkingen, deelname regelingen en akkoorden	100	700	700	700	S
49	Gebiedsgericht werken	275	275	275	275	S
50	Doorberekenen werken voor de regio	200	200	200	200	S
51	Subsidies		250	500	500	S
51	Subsidies	1.000	1.000	1.000	1.000	I
52	Beleidsharmonisatie		500	500	500	S
53	Organisatorische inrichting		2.250	2.500	3.000	S
54	Langer vasthouden van vacatures	500				I
55	Afopen rekeningresultaat 2019	7.000				I
56	Leniger/flexibeler begroten	5.000	5.000	5.000	5.000	S
57	Vrijval weglekbudget	1.000				I
58	Frictiekosten	-2.081	-2.102	-763	-220	I
Programma 13: Algemene inkomsten en post onvoorzien						
59	OZB verhogen	3.500	4.320	5.140	5.960	S
59	Verlagen rioolrecht en verhogen OZB	1.000	1.000	1.000	1.000	S
60	Afvalinzameling en -verwerking		532	532	532	S
61	Dividend	1.125				I
62	Lage rente stand	200	200	200	200	S

63	Vrijval compensatieregeling OZB	280	209	140		I
Programma 14: Overhead en ondersteuning organisatie						
64	Herstructurering medezeggenschap	123	245	245	245	S
65	Verstrekking hardware ICT middelen	40	50	70	80	S
66	Optimalisatie gebruik panden	100	100	100	100	S
Overig						
4	Niet doorgeven accres	1.000	1.000	1.000	1.000	S
Subtotaal van de maatregelen		36.878	30.664	33.779	34.512	
67	Inzet weerstandsvermogen	-7.589	9.567	6.698	7.075	I
Totaal hervormingen		29.289	40.231	40.476	27.436	

1. Werkprogramma/Participatiebudget/ESF

Onze inzet op het Werkprogramma wordt gecontinueerd. Door een aangepaste dekkingswijze kunnen er middelen vrijvallen ten gunste van de algemene middelen. In 2020 en 2021 zetten we 2 miljoen euro vanuit de reserve ESF in. Vanaf 2022 financieren we het Werkprogramma uit het Participatiebudget. Met deze herziene dekking kan een bedrag van 1 miljoen euro vrijvallen vanaf 2020.

2. Inzetten ESF subsidies

We houden vanaf 2021 rekening met subsidies vanuit het ESF van 250 duizend euro per jaar.

3. Handhaven/sociale recherche/terugvordering

Op het gebied van handhaven/sociale recherche/terugvordering gaan we effectievere werkwijzen ontwikkelen zodat we 200 duizend euro kunnen besparen op het totale budget.

4. Niet doorgeven accres

Wij compenseren in 2020 eenmalig instellingen niet voor loon en prijsstijgingen, dit heeft een structureel effect op onze begroting. De precieze invullen bepalen wij nog nader.

5. Economische zaken, Marketing Groningen

Wij gaan in gesprek met Marketing Groningen en de provincie Groningen. Dit gesprek zal onder andere gaan over een verbeterde afstemming in de financiering van Marketing Groningen. Wij gaan in gesprek met Marketing Groningen over de inzet die wij verwachten vanuit de gemeentelijke opdracht en exploitatiesubsidie. Dit zullen wij vanaf 2020 vastleggen in een Programma van Eisen. Daarnaast zullen wij gezamenlijk kijken naar de vaste componenten in de financiering van Marketing Groningen en de flexibele ruimte die overblijft. We verwachten hiermee 100 duizend euro te kunnen besparen.

6. Economische Zaken, overig 10 % reductie

Wij zullen vanaf 2020 structureel 100 duizend euro besparen op het budget voor economische activiteiten en projecten. Wij bekijken de aanvragen voor subsidies nog kritischer, en zullen nog sterker inzetten op het realiseren van financiering door derden.

7. Akkoord van Groningen

Er zal met de zes Akkoordpartners besproken worden hoe de bezuinigingen worden verwerkt in de begroting en wat ze betekenen voor de plannen en doelstellingen op termijn.

8. Uitvoering meerjarenprogramma ruimtelijke economie

Het budget voor het uitvoeringsprogramma wordt met structureel 50 duizend euro verlaagd. De

vertaling naar het inhoudelijk programma wordt meegenomen bij de actualisatie van het meerjarenprogramma.

9. Incidentele grondopbrengst

We verwachten een incidentele grondopbrengst van 500 duizend euro in 2020 (programma 2) en 2,5 miljoen euro in 2021 (programma 8).

10. Confucius instituut

Vanaf 2021 zullen wij geen subsidie meer verstrekken aan het Confucius instituut. Dit instituut wordt breed gedragen door de kennisinstellingen, waarbij subsidie vanuit de gemeente niet langer noodzakelijk is. De besparing bedraagt 30 duizend euro.

11. Stedenbanden

Vanaf 2021 wordt er structureel 30 duizend euro bezuinigd op de subsidies stedenbanden en mondiale bewustwording. Het plafond van de subsidies zal met dit bedrag verlaagd worden tot 100 duizend euro.

12. Peuteropvang

Op basis van de prognose van de groei van het gebruik van de ureuitbreiding houden we rekening met een vrijval op het budget van peuteropvang vanaf 2020. Daarnaast realiseren we vanaf 2020 een besparing van 350 duizend euro doordat een deel van de uitgaven voor peuteropvang gedekt kan worden uit structureel rijksbudget voor onderwijsachterstandenbeleid. De besparing bedraagt 1,05 miljoen euro in 2020 en 2021 en 850 duizend euro vanaf 2022.

13. Innovatiemiddelen onderwijs

Via de inzet van intensiveringsmiddelen 'leren' versterken we de onderlinge samenwerking in het onderwijs en stimuleren we de ontwikkeling van gezamenlijke initiatieven. We besparen vanaf 2020 150 duizend euro structureel door vrijval op rijksmiddelen in te zetten voor de financiering van brugfunctionaris. Vanaf 2021 besparen we nog een extra 50 duizend euro structureel door te stoppen met Shelter City.

14. Natuur- en duurzaamheidseducaties

Op natuur- en duurzaamheidseducatie besparen we vanaf 2020 structureel 120 duizend euro (=10%). We onderzoeken hiervoor nog verschillende scenario's om zo min mogelijk te snijden in de inhoud.

15. Gezondheidsbeleid/ projecten

We kiezen ervoor de inzet vanuit het gezondheidsbeleid slimmer te verbinden met andere projecten/aanpakken en brengen meer focus aan binnen het vastgestelde beleid. De besparing vanaf 2021 bedraagt 150 duizend euro.

16. Innovatiemiddelen Jeugd/ positief opgroeien

De bezuiniging binnen het budget Positief opgroeien en de Innovatiemiddelen jeugd en de oplossing van het knelpunt Jeugdstraatwerk realiseren we door de subsidie op meerdere activiteiten stop te zetten dan wel te verlagen. Komende jaren leggen we prioriteit bij de transformatie van de jeugdhulp, het versterken van de preventieve ondersteuningsnetwerken in de eigen leefwereld - de school en de wijk - van de kinderen en jongeren (Positief Opgroeien) en bij activiteiten die bijdragen aan het gezond, veilig en kansrijk opgroeien van vooral kinderen en jongeren met (risico op) ontwikkelingsachterstanden. De besparing vanaf 2020 bedraagt 200 duizend euro.

17. Innovatiemiddelen BW

Dit betreft een besparing van de innovatiemiddelen ten behoeve van Beschermd Wonen voor zover ingezet in de gemeente Groningen. Het aandeel van de gemeente Groningen maakt onderdeel uit van aan de centrumgemeente Groningen ter beschikking gesteld budget. De inzet in de gemeente Groningen kan worden bespaard na toepassing van de geldende verdeelsleutel en instemming vanuit het Bestuurlijk Op Overeenstemming Gericht Overleg (OOGO). De besparing vanaf 2020 bedraagt 165 duizend euro.

18. Maatschappelijke begeleiding statushouders

We realiseren een bezuiniging van 10 procent op het beschikbare budget voor de maatschappelijke begeleiding van vergunninghouders. Het gaat daarbij om een besparing van naar schatting 30 duizend euro per jaar. Consequentie van de maatregel is dat we geen maatschappelijke begeleiding meer kunnen bieden aan niet inburgering-plichtige vergunninghouders. Deze groep bieden we nu indien nodig wel ondersteuning aan, echter we ontvangen hiervoor geen vergoeding van het Rijk. Van het Rijk ontvangen we alleen financiële middelen om inburgering-plichtige statushouders deze ondersteuning te bieden. Het is niet ondenkbaar dat de regeling per 2021 verandert, met de stelselwijziging inburgering.

19. Beter benutten buurtaccommodaties

Het komend jaar gaan we aan de slag met een herijking van het accommodatiebeleid. De accommodaties zijn een middel ter versterking van de sociale basis of samenhang in wijken en dorpen. Daarbij is het van belang dat de drie sporen van gebiedsgericht werken, de sociale basis en het accommodatiebeleid bij elkaar komen. Meer samenwerking en het beter benutten van alle buurtaccommodaties is het doel. We gaan er daarbij vanuit dat we vanaf 2021 taakstellend een bezuiniging van 100 duizend euro structureel kunnen realiseren.

20. Sociale basis

Door middel van efficiencylagen hebben we in nauw overleg met instellingen subsidies kunnen verlagen. Ten aanzien van de Wet tegemoetkoming chronisch zieken wordt een naar verwachting te verantwoorden deel van de jaarlijkse vrijval vanuit de Meerkostenregeling aangewend. De besparing is 500 duizend euro in 2020 en 800 duizend euro vanaf 2021.

21. Diversiteitsbeleid

De besparing binnen het diversiteitsbeleid wordt gerealiseerd door afroming van het beschikbare budget en door een herijking van de inzet van de middelen. De besparing bedraagt 80 duizend euro vanaf 2020.

22. Pilot piket t.b.v. hoorplicht Wvvgz

Binnen de uitvoering van de Wvvgz wordt afgezien van het inhuren van externe capaciteit ten behoeve van het wettelijk verplichte 'horen' van de cliënt en het daarbij behorend piket. In plaats daarvan starten we per 1-1-2020 met een pilot waarbij we het horen laten uitvoeren door eigen medewerkers. De besparing bedraagt 200 duizend euro vanaf 2020. Deze hervorming heeft betrekking op knelpunt 6 "Implementatie WVGZ".

23. Gemeenschappelijke regeling PG&Z (Wettelijke taken GGD)

De gemeente Groningen zet in op een hervorming van de GR PG&Z per 2021. Hiervoor moet het Algemeen Bestuur van de GR PG&Z in 2019 een besluit nemen. We zetten in op een gedragen gezamenlijk besluit waarbij er gezocht wordt naar een efficiency-slag binnen de GGD om deze hervorming te realiseren. De besparing is 300 duizend euro vanaf 2021.

24. Sport

Uitgangspunt bij het maken van noodzakelijke keuzes is geweest dat we bestaande voorzieningen in stand laten. Ook maken we de keuze om nieuwe investeringen in sportaccommodaties te blijven doen. Het co-investeringsfonds zetten we deels in om de opgave te kunnen realiseren. De basis van Bslim wordt gecontinueerd. Voor de uitbreiding stellen we vanaf 2020 minder middelen beschikbaar dan beoogd. Vanaf 2021 stellen we geen middelen meer beschikbaar voor verenigingsondersteuning. We kiezen er voor om vanaf 2021 de afschrijvingstermijn van kunstgrasvelden met een jaar te verlengen. De korting op het trainingsveldtarief voor sportverenigingen komt te vervallen vanaf sportseizoen 2020/2021. Vanaf 2021 zijn er minder middelen beschikbaar voor de subsidiëring van topsportevenementen. Voor het overige zien we in de toekomst mogelijkheden om de bezuinigingsopgave binnen sport te kunnen realiseren. Hieraan geven we de komende jaren verder invulling. De besparing bedraagt 418 duizend euro in 2020 oplopend tot 600 duizend euro vanaf 2022.

25. Huisvesting VRIJDAG

We gaan verder met het onderzoek naar de integrale huisvesting van Vrijdag in de binnenstad. Realisatie hiervan betreft het sluitstuk van de herinrichting van de Oostzijde van de Grote Markt. Dekking zoeken we niet in de eerder vrijgemaakte middelen vanuit het coalitieakkoord, maar in de ruimte binnen de Bouw- en Grondexploitatie (B&GREX) Grote Markt Oostzijde. Dit betreft een voorbeeld van het beter benutten van ons financieel instrumentarium. Naar verwachting kan hierdoor de reservering van 250 duizend euro vanaf 2020 vervallen.

26. Evenementen tarieven

We gaan meer opbrengsten uit evenementen genereren. Dit realiseren we in 2020 met de huuropbrengsten van grote evenementen op de Drafbaan. Door acquisitie hebben we 3 evenementen erbij die huur betalen voor de Drafbaan. De extra huur die dit oplevert is 50 duizend euro.

27. Culturele sector

Het beschikbare budget voor cultuur wordt verminderd met 200 duizend euro.

28. Scheepvaartsmuseum

De ontwikkeling van het Historisch Museum wordt voortgezet. We hebben kritisch gekeken naar het budget voor de noodzakelijke plankosten. De verwachte besparing bedraagt 50 duizend euro in 2020.

29. Kunstwerf

We hebben kritisch gekeken naar de in de jaarschijf 2020 beschikbare intensiveringsmiddelen voor cultuurnota 2019 van 94 duizend euro. Deze kunnen in 2020 vrijvallen ten gunste van de algemene middelen.

30. Intensiveringsmiddelen Verkeer

De vermindering van het structurele verkeersbudget met 300 duizend euro wordt gerealiseerd in de activiteiten van het programma Verkeer. Er is daardoor minder ruimte voor visie- en beleidsvorming, uitvoering van fysieke maatregelen en innovatie. De vertaling in concrete voorstellen daarvoor wordt opgenomen in het meerjarenprogramma Verkeer en Vervoer 2020 - 2023. Ook de vermindering van de structurele vulling van het Stedelijke InvesteringsFonds leidt mogelijk nog tot extra korting van het verkeersbudget, omdat een gedeelte van de intensiveringsmiddelen verkeer daarvan onderdeel uit maakt. Ook dit wordt nog nader uitgewerkt.

31. Ringsparen

De ruimte die kan ontstaan door de bedragen voor het Ringsparen pas beschikbaar te stellen wanneer die nodig zijn, is nader toegelicht bij de uitleg over het stedelijk investeringsfonds (SIF 36). De besparing bedraagt 381 duizend euro vanaf 2020.

32. Fietsparkeren onder voormalige V&D

De extra middelen uit het coalitieakkoord, van 300 duizend euro per jaar vanaf 2020 voor exploitatie van de nieuwe fietsenstalling, worden teruggedraaid. Beoogd is de exploitatie van het parkeerbedrijf in te zetten als alternatieve dekkingsbron. Zowel de aankoop en inrichting van de kelder als de jaarlijkse exploitatie worden dan onderdeel van het parkeerbedrijf. Verwacht wordt dat rekening moet worden gehouden met een structurele jaarlijkse vermindering van het resultaat van de totale parkeerexploitatie van 0,5 tot 0,7 miljoen euro.

33. Uitbreiding betaald parkeren

Met de verdere uitbreiding van betaald parkeren naar wijken in het stedelijk gebied willen we kwaliteit in de openbare ruimte toevoegen. In wijken met een hoge parkeerdruk brengen we door het invoeren van een parkeerregime de parkeerdruk omlaag. In de openbare ruimte die we daarmee winnen, kunnen we de andere functies van de straat (fietsen, wandelen, spelen, groen, ontmoeten) verder de ruimte geven.

Wanneer we in een klein(er) gebied betaald parkeren in te voeren, weten we dat het probleem zich verplaatst naar de naastgelegen straten, waar parkeren (nog) gratis is. We noemen dat het waterbedeffect. Dat voorkomen we door in één keer in een groter deel van de stad een parkeerregime in te voeren. Dat we een vergoeding mogen vragen voor privé stallen van een auto in de openbare ruimte stelden we in de Parkeervisie al vast.

Naast extra leefkwaliteit, levert het uitbreiden van het betaaldparkerengebied extra opbrengsten op. We verwachten een extra opbrengst van 100 duizend euro te kunnen genereren. Daarbij gaan we er vanuit dat we invulling kunnen geven aan deze uitbreiding door het aantal beschikbare betaalautomaten op straat te verdunnen.

Een ander deel van de taakstelling kan worden gerealiseerd met een aanpassing van het systeem van bezoekersparkeren, het verhogen van de kostendekkingsgraad van de buurtstallingen en de herziening van contracten met leveranciers. Totale extra opbrengsten kunnen dan oplopen tot 200 duizend euro vanaf 2022. Om deze taakstelling te kunnen halen is het wel noodzakelijk het creëren van draagvlak voor een parkeerregime opnieuw te overwegen.

De wijze van uitvoering, de grenzen van het gebied en de implicaties van de uitrol van betaald parkeren over een groter deel van de stad gaan we nader onderzoeken.

34. Binnenstadmiddelen

Wordt nader toegelicht bij de uitleg over het stedelijk investeringsfonds (SIF 36).

35. Parkeergarage Leonard Springerlaan

De parkeergarage aan de Leonard Springerlaan is gemeentelijk eigendom. Door deze parkeergarage te verkopen, kan een eenmalige opbrengst worden gerealiseerd van naar verwachting 2 miljoen euro in 2022. Daar tegenover staat het wegvallen van de jaarlijkse huuropbrengsten van 160 duizend euro netto en toekomstige lasten van groot onderhoud.

36. SIF-middelen

Bij de begroting 2020 zijn ten laste van het SIF de volgende bezuinigingen opgenomen:

maatregel			2020	2021	2022	2023	
A	Binnenstad: Ruimte voor Jou	s	200	200	200	200	
B	Ringspaarbudget	i	381	381	381	381	
C	SIF: algemeen	s		400	2.000	2.000	Nader te bepalen
D	SIF: algemeen	i	1.000	1.600		1.000	Nader te bepalen
E	SIF: reserve	i	5.600				Nader te bepalen
Totaal bezuinigingen SIF		i	7.181	2.581	2.581	3.581	

Tabel: Bezuinigingen ten laste van het SIF, bedragen x 1.000 euro

Binnenstad: Ruimte voor jou

We verwachten dat we de herinrichting van de Grote Markt voor een groot deel kunnen betalen uit de bouw- en grondexploitatie Grote Markt Oostzijde/Groninger Forum. Daardoor zou 200 duizend euro structureel beschikbaar kunnen komen voor andere doeleinden. Mocht blijken dat dit toch niet mogelijk is, dan vervalt deze bezuinigingsoptie.

Ringspaarbudget

Van het Ringspaarbudget zetten we 381 duizend euro gedurende 4 jaar elders in. De aanleg van de 'inrikker' vanaf het Emmaviaduct naar stationsgebied Zuid wordt daar niet door geraakt. Na 2023 vloeien deze middelen weer terug naar de ringspaarprojecten. We gaan hierover in gesprek met de provincie.

SIF algemeen

We stellen voor de algemene bezuiniging op de structurele middelen van het SIF voor het grootste deel in te vullen door het schrappen van de parkeergarage in stationsgebied Zuid. In de begroting 2019 was daarvoor in 2021 400 duizend euro structureel beschikbaar gesteld en vanaf 2022 1,82 miljoen euro. We gaan de oplossingen voor het parkeren daar betrekken bij de nog te maken nadere keuzes voor de ontwikkeling van dat gebied.

De resterende structurele bezuinigingstaakstelling gaan we in 2020 en 2021 zoveel mogelijk incidenteel invullen (door fasering en/of vrijval binnen de voeding en/of reserve SIF). Daarbij kan het gaan om bijvoorbeeld plankosten, de intensiveringsmiddelen Wonen, de wijkvernieuwing, en/of de binnenstad. Voor de invulling van de vanaf 2022 nog openstaande taakstelling van 180 duizend euro structureel zullen wij in de begroting 2022 een voorstel doen.

Voor de taakstelling van 1 miljoen euro in 2023 doen we een voorstel in de begroting 2023.

SIF-reserve

We stellen voor de besparing voor de reserve SIF in te vullen door het schrappen van de voorziening De Held III (5,146 miljoen euro), aangevuld met 454 duizend euro uit het Ontwikkelbudget.

37. Wijkenergieplannen

De bezuiniging binnen het programma energie wordt in belangrijke mate gerealiseerd door de wijkenergieplannen te temporiseren. We leggen de focus voor de wijkenergieplannen op de wijken Paddepoel, Selwerd en Vinkhuizen. Andere wijken waar de participatie is gestart proberen we de informatievoorziening en ondersteuning zoveel mogelijk in stand te houden met de beperkte beschikbare middelen. Door deze bezuiniging is het nu niet mogelijk om met wijkenergieplannen te beginnen in nieuwe wijken. De besparing bedraagt 600 duizend euro vanaf 2020.

38. Duurzame energieopwekking

We verwachten middelen te kunnen genereren door investeringen in de transitie naar duurzame energieopwekking, waarbij we deze toekomstige te verwachten revenuen ten goede zullen laten komen van de gemeente. De gemeente kan daarnaast besluiten om tevens een deel van dit voordeel ten goede te laten komen aan de inwoners in de vorm van investeringen in andere duurzame energievoorzieningen.

39. Onderhoud verhardingen

Het onderhoud van verhardingen in de wijken verlagen we van BORG-niveau B (voldoende) naar niveau C (matig). Omdat de kwaliteit van wegen op dit moment bovengemiddeld is ten opzichte van fiets- en voetpaden, zien we ruimte om met name het programma groot onderhoud aan wegen te verkleinen met 500.000 euro. Het gemeente-brede onderhoudsniveau van verhardingen zal hierdoor in de komende 10 jaren geleidelijk zakken naar niveau C. De verhardingen in de Binnenstad en het Noorderplantsoen blijven we op het huidige niveau A (goed) onderhouden.

40. Beheer en onderhoud

We werken de komende tijd een optimale differentiatie uit van de bestaande BORG systematiek en realiseren hiermee een bezuiniging op het beheer en onderhoud, op een zodanige wijze dat de effecten op de leefkwaliteit zo klein mogelijk zijn. De incidentele besparing is 1 miljoen euro in 2020. De structurele besparing is 441 duizend euro vanaf 2020.

41. Groenonderhoud begraafplaatsen

We verlagen het groenonderhoud op begraafplaatsen – in het bijzonder Selwerderhof – van BORG-niveau B (voldoende) naar niveau C (matig) en trekken het daarmee gelijk aan het groenonderhoud in de aangrenzende wijken. We realiseren hiermee een bezuiniging van 120 duizend euro.

42. Organisatorische inrichting

Er wordt een (schaal)voordeel gerealiseerd op de personele inzet (aardbevingsgelden). Dit leidt tot een besparing van 190 duizend euro in 2020 tot en met 2023.

43. Programmagelden Veiligheid

De bezuinigingstaakstelling zal ten laste worden gebracht van de deelprogramma's 10.1 Veilige woon- en leefomgeving, 10.2 Jeugd en Veiligheid en 10.3 Integriteit en Veiligheid. De nadere invulling hiervan zal plaatsvinden in overleg met de burgemeester. De besparing bedraagt 150 duizend euro in 2020 en 300 duizend euro vanaf 2021.

44. Supportersproject

Het Supportersproject zal worden beëindigd. Op driehoeksniveau wordt samen met FC Groningen gewerkt aan een meer passende aanpak op de verschillende groepen harde kern supporters die voor problemen zorgen rond de wedstrijden van FC Groningen. Geconstateerd is daarbij dat het project zoals

dat is georganiseerd en de kosten daarvan niet voldoende meer aansluit op de actuele problemen. Beëindiging levert een besparing op van 75 duizend euro.

45. Toezicht en Handhaving

Om de hervormingen te realiseren zullen we onze uitvoeringstaken herprioriteren danwel met een andere intensiteit uitvoeren. De intensivering voor de aanpak van problematische jeugdgroepen blijven we continueren enerzijds vanwege de noodzaak gelet op het groeiend aantal jeugdgroepen en geweldsdelicten en anderzijds vanwege de effectiviteit en positieve resultaten van de aanpak. Wij slagen er samen met onze ketenpartners in om de individuele leden van de jeugdgroepen snel in beeld te krijgen en zicht te krijgen op hun rol binnen de groep en om op basis daarvan effectieve interventies op de groep en het individu in te zetten die de overlast sterk doen verminderen. Het continueren van de intensivering op jeugdgroepen betekent dat we op andere gebieden structureel minder personeel kunnen inzetten. Door herprioritering of minder intensieve inzet op bepaalde overlastfeiten en gebiedsgerichte inzet kunnen we stapsgewijs de rest van de hervormingen realiseren. We kijken zoveel mogelijk naar natuurlijk verloop en we houden rekening met frictiekosten. De besparing vanaf 2020 bedraagt 263 duizend euro.

46. Publieke dienstverlening

De kosten van de decentrale gemeenteloketten staan onder druk. De kwaliteit van onze dienstverlening kan worden behouden en wellicht versterkt door een andere vorm van analoge dienstverlening. We komen in een afzonderlijk voorstel hierover bij uw raad op terug. We verwachten een besparing te kunnen realiseren van 100 duizend euro vanaf 2021.

47. Verkiezingen

De kosten voor verkiezingen lopen al enige jaren op. Door middel van een aantal maatregelen worden deze kosten omlaag gebracht. Hierbij zal worden onderzocht hoe er 50 duizend euro bespaard kan worden vanaf 2021 op het organiseren van verkiezingen. Hierbij zal de toegankelijkheid en nabijheid van stembureaus voor de inwoner zoveel mogelijk worden gewaarborgd.

48. Afweging samenwerkingen, deelname regelingen en akkoorden

De maatregel bevat een inventarisatie welke samenwerkingsverbanden, deelname regelingen en akkoorden er zijn en wat de kosten ervan zijn. Welk deel neemt Groningen en welke andere partners. Vervolgens bepalen we wat het oplevert en of er andere manieren te bedenken zijn om hetzelfde te bereiken tegen minder kosten of een lagere bijdrage. Structureel moet deze maatregel 100 duizend euro opleveren.

De gemeente Groningen werkt met verschillende partijen samen in een aantal samenwerkingsverbanden. We onderzoeken en heroverwegen de effectiviteit van de bestaande samenwerkingsverbanden en Gemeenschappelijke Regelingen. De besparing bedraagt 600 duizend euro vanaf 2021.

49. Gebiedsgericht werken

Binnen het programma gebiedsgericht werken worden gezamenlijke gebiedsbudgetten verminderd met in totaal 275 duizend euro. Daarbij wordt gestreefd de bestaande gebiedsprogramma's zoveel mogelijk in stand te laten.

50. Doorberekenen werken voor de regio

Gemeente Groningen heeft als grootste gemeente in de Provincie, dan wel het Noorden de functie van regiogemeente. We vervullen voor de regio een voortrekkersrol, vooral in de samenwerkingsverbanden met anderen gemeenten. De inzet die gepleegd wordt is groter dan de dekking vanuit de

samenwerkingsverbanden. Deze maatregel beoogt de inzet conform de dekking te laten verlopen. De besparing bedraagt structureel 200 duizend euro vanaf 2020.

51. Subsidies

Voor innovatieve doelen en ambities is op veel thema's EU geld beschikbaar. Op dit moment hebben we onze inzet op het daadwerkelijk schrijven van Europese projecten ad hoc geregeld via de capaciteit van verschillende programma's. Daarnaast heeft de gemeente Groningen een woondeal met de rijksoverheid gesloten. Zo komen Groningse projecten in aanmerking voor een bijdrage uit een speciaal fonds. Door middel van deze maatregel willen we een team vormen om gestructureerd subsidies binnen te halen en te verantwoorden.

52. Beleidsharmonisatie

Harmoniseren van beleid binnen de gemeente Groningen moet vanaf 2021 leiden tot een besparing van 500 duizend euro. Er wordt gekeken naar het optimaliseren, vereenvoudigen en standaardiseren van het beleid. Dit moet leiden tot meer samenwerking en samenhang tussen de verschillende directies binnen de gemeente.

53. Organisatorische inrichting

De huidige opzet van de organisatie zal worden bekeken of dit anders kan worden ingericht en uitgevoerd. Hierbij zijn diverse aandachtspunten te benoemen, waaronder: efficiënter organiseren, leunen van procedures en processen, verhogen kostenbewustzijn, reductie van functies, resultaatgerichter sturen, bepalen serviceniveau en minder versnippering van functies. We besparen 2,25 miljoen euro in 2021 oplopend tot 3 miljoen euro in 2023.

54. Langer vasthouden van vacatures

Er wordt een tijdelijke vacaturestop ingesteld. Jaarlijks is er een uitstroom van personeel die de AOW-gerechtigde leeftijd hebben bereikt. Daarnaast verlaten gemiddeld 95 medewerkers per jaar de gemeentelijke organisatie om andere redenen. Het niet meteen invullen van deze functies moet leiden tot een incidenteel voordeel in 2020 van 500 duizend euro. Hierbij opgemerkt dat een aantal functies zich niet leent voor een vacaturestop.

55. Rekeningresultaat 2019

Het rekeningresultaat is de afgelopen jaren positief afwijkend van het resultaat dat bij de prognose van de voortgangsrapportage. Het uitgangspunt van de organisatie is hierbij erg sterk gericht op voorzichtigheid, een verwachte meevaller wordt vaak alleen meegenomen indien deze zeker is. Bij de rekening zien we verder dat diverse resultaten op grond van eerdere afspraken worden bestemd en behouden blijven voor het doel waarvoor het beschikbaar is gesteld. We hebben de mogelijkheid om een verwacht overschot van 7 miljoen euro in 2019 in te zetten om het tekort in de begroting 2020 incidenteel te beperken. Hierbij wordt er van uitgegaan dat het geen automatisme is in het bestemmen van het rekeningresultaat, maar de inzet van het rekeningresultaat integraal af te wegen.

56. Leniger/flexibeler begroten

In onze begroting zijn we soms geneigd om voorzichtig te ramen. Het voordeel van voorzichtig ramen is dat de kans op financiële tegenvallers in de realisatie klein is, maar het nadeel is dat voorzichtig ramen soms een nadeel kan suggereren dat er in werkelijkheid niet is. Er zit kennelijk ruimte in onze begroting die we nu niet optimaal gebruiken. In de uitwerking kijken we naar budgetten waarin de financiële realisatie de afgelopen jaren sterk afweek van de begroting en stellen we een aantal maatregelen voor om budgetten (incidenteel) te verlagen en daarmee minder voorzichtig te begroten. Daarnaast kan centrale plaatsing van een aantal budgetten helpen om eventuele ruimte, door voorzichtigheid in het

ramen van de budgetten per directie, te verkleinen en kan zodoende een besparing worden gerealiseerd.

57. Vrijval weglekbudget

We hebben een jaarlijks budget beschikbaar voor het opvangen van bezuinigingen die weglekken via de doorrekening naar lagere tarieven. We verwachten dat dit budget voor de jaarschijf 2020 kan vrijvallen voor een bedrag van 1 miljoen euro.

58. Friciekosten

Er worden diverse maatregelen getroffen om te komen tot een sluitende (meerjaren)begroting. In een aantal gevallen zijn frictiekosten onvermijdelijk. Dit geldt bijvoorbeeld voor maatregelen die de organisatie raken. In de periode 2020-2023 hebben we daarom een bedrag van 5,17 mln. gereserveerd voor frictiekosten. In de nadere uitwerking moet blijken of en in welke mate frictiekosten daadwerkelijk gaan optreden.

59. OZB verhogen

De WOZ-waarde van woningen en bedrijven is dit jaar met respectievelijk 8% en 1% gestegen. Deze waardeverhogingen worden niet gecompenseerd via de OZB-tarieven. Hierdoor stijgt de OZB-opbrengst woningen met 3 miljoen euro en de OZB-opbrengst niet-woningen met 500 duizend euro.

Met de inkomsten uit het rioolrecht sparen we sinds enkele jaren een bedrag voor grootschalige investeringen in de toekomst, waardoor we de verhoging van het rioolrecht voor komende generaties kunnen beperken. We kiezen er voor dit spaarbedrag te halveren en in verband daarmee het rioolrecht te verlagen. Hiermee zetten we geoordeeld geld om in algemene middelen maar de lasten stijgen per saldo niet. De besparing wordt dan gerealiseerd door een verhoging van de OZB met 1 miljoen euro in 2020.

60. Afvalinzameling en -verwerking

Voor het eind van 2020 werken we een geactualiseerd afvalbeheerplan uit waarin we een kosteneffectief en maatschappelijk verantwoord inzamelingssysteem kiezen dat de grootst mogelijke winst behaalt in de mate van afvalscheiding. We verwachten dat we door schaalvoordelen, en een goede samenwerking met bewoners de effecten van de bezuiniging kunnen minimaliseren. Met ingang van 2021 besparen we hiermee een bedrag van 532 duizend euro en we verwerken deze besparing in de afvalstoffenheffing. De besparing wordt gerealiseerd door een verhoging van de OZB.

61. Dividend

Wij verwachten in 2020 incidenteel dividend uitkeringen te ontvangen als aandeelhouder van onze deelnemingen van in totaal 1,1 miljoen euro.

62. Lage rente stand

In het kader van de herziening van het treasury statuut zullen wij voorstellen om over te gaan tot een vereenvoudiging van de limietenstructuur ter beperking van de renterisico's. Hiermee vergroten we onze flexibiliteit bij het aantrekken van nieuwe leningen (qua timing en looptijden) en kunnen we nog optimaler inspelen op de huidige lage rentestanden. Daardoor verwachten we een structurele besparing op de rentelasten te kunnen bereiken van 200 duizend euro vanaf 2020.

63. Vrijval compensatieregeling OZB

De harmonisatie van de OZB heeft voor bedrijven in de oude gemeenten Haren en Ten Boer tot een forse lastenstijging geleid. Hiervoor is een compensatieregeling vastgesteld. Voor de compensatie is in 2020 1,080 miljoen euro beschikbaar. De werkelijke compensatie 2020 zal lager uitvallen.

64. Herstructurering medezeggenschap

Er vindt de komende periode overleg plaats tussen de gemeentesecretaris en de OR, als gevolg de discussie over concernsturing en de herstructurering van de medezeggenschap. In deze begroting is de minimale variant voor ondersteuning meegenomen. Deze besparing is de financiële verwerking van de koers die is ingezet. Dit kan alleen worden gerealiseerd met instemming van de OR. We gaan uit van een besparing van 123 duizend euro in 2020 en 245 duizend euro structureel vanaf 2021.

65. Verstrekking hardware ICT middelen

De afgelopen jaren is een stijging in de uitgifte van ICT middelen waarneembaar (onder andere iPads en laptops). Dit past binnen de visie om de medewerkers te voorzien van moderne ICT voorzieningen. Daarbij zien we dat deze middelen niet overal effectief worden ingezet. Er is hierbij soms gering gebruik zichtbaar of een langere tijd geen gebruik. Daarnaast zijn er ook werknemers met dubbele ICT voorzieningen. Een efficiëntere inzet van de ICT middelen zal moeten leiden tot lagere lasten. De besparing loopt op tot structureel 80 duizend euro in 2023.

66. Optimalisatie gebruik panden

Een optimaal gebruik van de gemeentelijke gebouwen zal leiden tot lagere lasten. Hierbij kan worden gedacht aan tijdelijke sluiting van enkele panden in vakantieweken en sluiting op dagen dat de bezettingsgraad laag is. Medewerkers kunnen op deze momenten gebruik maken van de overige panden. Dit leidt per saldo onder andere tot lagere energielasten en schoonmaakkosten.

67. Inzet weerstandsvermogen

We streven aan het eind van de coalitieperiode naar een ratio van het weerstandsvermogen van 1,0. Gelet op de grote opgave accepteren we voor de kortere termijn een ratio van minimaal 0,8. Bij de inzet van het weerstandsvermogen wordt, naast deze ratio, ook gekeken naar de verhouding tussen harde reserves en niet direct beschikbaar weerstandsvermogen. Voor de periode 2020 tot en met 2023 zetten we per saldo 1,6 miljoen euro weerstandsvermogen in voor een sluitende begroting.